

Memòria de les prospeccions del tram del gaseoducte: Subirats-Òdena

Esteve Nadal i Roma

Avis legal

Aquesta obra està subjecta a una llicència Reconeixement-NoComercial-SenseObresDerivades 2.5 de Creative Commons. Se'n permet la reproducció, distribució i comunicació pública sempre que se'n citi el titular dels drets i no se'n faci un ús comercial. No es pot alterar, modificar o generar una obra derivada a partir d'aquesta obra. La llicència completa es pot consultar a <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/2.5/es/legalcode.ca>.

CRÈDITS

DIRECCIÓ TÈCNICA: Esteve Nadal Roma

ÍNDEX

Introducció	
Localització i situació geogràfica	
La intervenció: plantejament del treball de camp	
Resultats de la prospecció	
Valoracions finals	
Bibliografia	
Annex I. Fotografies	
Annex II. Planimetria	

INTRODUCCIÓ

Amb motiu de les obres del gasoducte que transcorre de Subirats a Òdena, l'empresa HEYMO Ingenieria SA/Gas Natural SDG SA va encarregar les tasques de prospecció del traçat de l'obra a l'empresa Atena 2000 S.L. La direcció tècnica de les prospeccions ha estat duta a terme per Esteve Nadal i Roma.

LOCALITZACIÓ I SITUACIÓ GEOGRÀFICA

El " desdoblament del gasoducte Subirats - Òdena. APB ", té una longitud de 27 quilòmetres i 654 metres i transcorre pels termes municipals de Subirats, Sant Sadurní d'Anoia, Torrelavit, Sant Pere de Riudebitlles i Mediona a la comarca de l'Alt Penedès, i els de Cabrera d'Igualada, Capellades, La Torre de Claramunt, La Pobla de Claramunt, Vilanova del Camí i Òdena a la comarca de l'Anoia.

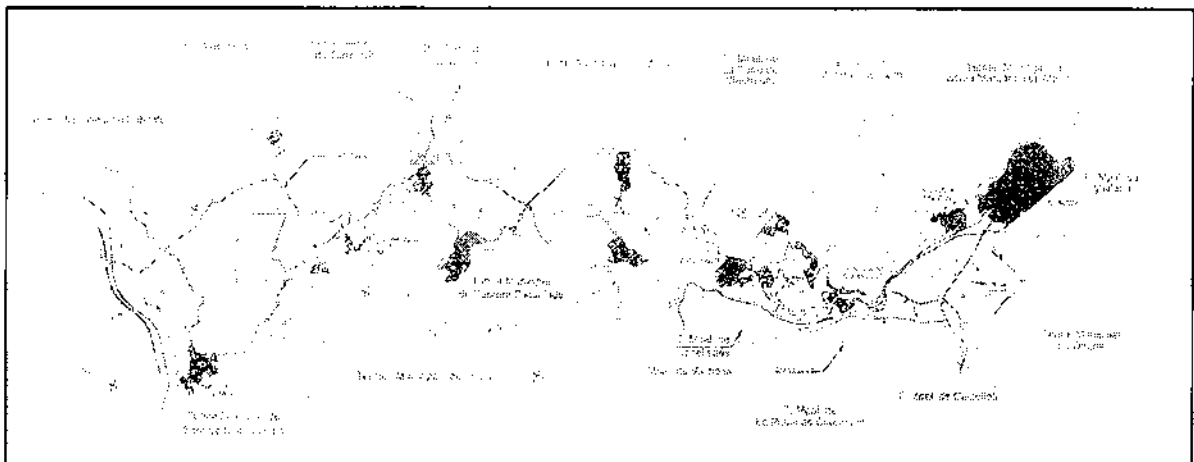
La diversitat geològica dels terrenys afectats pel traçat és molt amplia, ja que s'inicia en terrenys formats per granits paleocencs, però posteriorment afecta lateralment algunes terrasses travertíniques de formació quaternària fins arribar a les terrasses del miocè superior de Sant Pere de Riudebitlles, a més de creuar alguns dipòsits aluvials quaternaris.

Des del punt de vista geomorfològic, el traçat es disposa per la serralada Pre-litoral, la qual travessa en la seva totalitat, fins arribar al començament de la Depressió Pre-litoral.

ANTECEDENTS

En principi els jaciments afectats directament pel traçat del gasoducte serien: Can Paco/ La sesta (Torrelavit), Els Plans (Torrelavit), Pla del Cameró (La Torre de Claramunt), El Cameró I (La Torre de Claramunt), Turó 359 (La Pobla de Claramunt), Zona Paleontològica (La Torre de Claramunt) i l'Hostal del Porc (Vilanova del Camí).

Cal tenir amb compte que el gasoducte té un traçat de 27.564 quilòmetres, i que els terrenys afectats, corresponen a camps de conreu de cereals, vinyes, algunes zones èrmes, i espais boscosos, en alguns dels quals no es té constància de la presència de cap jaciment arqueològic o paleontològic, tot i que tenint en compte la seva orografia i la presència d'importants jaciments arqueològics en zones properes era necessària la realització de les tasques de prospecció de l'obra.

Plànol de situació del traçat del gasoducte.

RESULTATS DE LES EXCAVACIONS

Les tasques de prospecció s'han dut a terme de manera continuada en funció de la progressió de les obres de construcció del gasoduce. Inicialment, es va procedir a la realització d'una prospecció de tot el traçat de l'obra abans de l'extracció del nivell vegetal, per tal de poder identificar la possible existència d'algun jaciment i evitar al màxim l'afectació de les obres sobre aquests abans de la seva excavació. Posteriorment, es va dur a terme una segona prospecció, una vegada extret el nivell vegetal per tal d'identificar possibles jaciments que no s'havien localitzat en superfície.

Les tasques de prospecció van permetre identificar un seguit de punts que permetien entreveure l'existència de restes arqueològiques. Així, una vegada localitzats aquests punts, es va procedir a una prospecció amb màquina retroexcavadora en cadascun d'ells per tal de determinar el seu interès arqueològic.

Cal assenyalar que dels punts que van comportar una posterior excavació arqueològica es presentarà una memòria per separat. A continuació presentem una relació de tots aquests punts, dels quals es fa un petit resum:

*V-B-066/V-B-068: Tant a nivell superficial, com després de la construcció de la pista s'han localitzat diversos fragments de ceràmica romana molt rodada, i sense cap concentració apreciable. Tenint en compte la seva situació i característiques, creiem que es podria identificar amb el jaciment conegut com a Can Paco Font / La Sesta. El seguiment de la construcció de la rasa, no ha permès localitzar cap resta arqueològica afectada per l'obra.

*V-B-070/V-B-071: Localització a nivell superficial d'alguns fragments de ceràmica comuna romana, sense cap tipus de concentració.

En aquest punt s'han realitzat diversos sondetjos amb una màquina excavadora, els quals no han donat cap tipus de resultat, pel que suposem que la ceràmica localitzada en superfície fou aportada pels treballs de conreu.

*V-B-074. Segons l'Inventari del Patrimoni Arqueològic en aquest punt es situaria un taller de sílex, conegut amb el nom de Els Plans, però en la prospecció superficial del terreny no s'ha localitzat cap resta material, pel que o ha estat destruït, o està mal situat.

*V-B-078 (Tossal del Rei, Sant Pere de Riudebitlles). En aquest punt s'havien localitzat alguns fragments de ceràmica oxidada ibèrica a nivell superficial, i en el moment d'obrir la rasa es va poder observar que s'havia seccionat una estructura excavada en el sòl, la qual cosa ha comportat la seva excavació manual. Les tasques arqueològiques han permès documentar l'existència d'una bassa o abocador ibèric que es situaria cronològicament en els segles II - I aC.

*V-B-092. Localització a nivell superficial d'algunes ascles de sílex, sense context arqueològic.

*V-B-105/V-B-109. Superficialment s'han localitzat restes de ceràmica oxidada ibèrica, les quals formen part del jaciment conegut com a "Camp del Ton de la Cecília", situat a uns 50 m del traçat del gasoducte. El seguiment de la rasa no ha permès identificar l'existència d'estructures secundàries relacionables amb aquest jaciment.

*V-B-117. Localització a nivell superficial d'algunes ascles de sílex, sense context arqueològic.

*V-B-143/V-B-144. En el camp de conreu que separa els dos turons s'han localitzat superficialment alguns fragments de ceràmica comuna romana i de sigil.lata hispànica, a més en la part central s'observen restes d'elements constructius que afloren del subsòl. En aquest punt s'han realitzat diversos sondejots amb una màquina excavadora, els quals no han donat cap tipus de resultat, pel que suposem que la ceràmica localitzada en superfície fou aportada pels treballs de conreu.

*V-B-153. Cabana de falsa cúpula construïda en pedra seca.

*V-B-166. Cabana de falsa cúpula construïda en pedra seca.

*V-B-175/V-B-176 (Els Frígols, La Torre de Claramunt). Localització de restes ceràmiques a torn lent d'època ibèrica associades a una estructura negativa retallada en el travertí. En aquest sector després de realitzar la neteja de tota la superfície s'ha procedit a l'excavació manual de totes les estructures localitzades, la qual cosa ha permès documentar l'existència de nombroses sitges d'època ibèrica així com un seguit de sepultures d'època medieval.

*V-B-177. (Plà del Cameró, La Torre de Claramunt), jaciment ibèric afectat en la zona sud per la construcció del gasoducte. Les obres del gasoducte no han afectat cap resta arqueològica en aquesta zona.

*V-B-180. (El Cameró II, La Torre de Claramunt). Segons notícies orals, a uns 4 m de la senyal actual, durant la construcció del gasoducte anterior es va poder observar una sitja seccionada de la que desconeixem la seva adscripció crono-cultural.

En aquest punt s'ha portat una neteja superficial de tot el sector i alguns sondejots amb la finalitat de localitzar les estructures, els quals no han donat cap tipus de resultat. Tot i així, la realització de la rasa actual ha permès identificar 5 sitges ibèriques seccionades, que han comportat la seva excavació.

*V-B-209. Cabana de falsa cúpula construïda en pedra seca.

*V-B-215. (Turó 338, La Pobla de Claramunt). Durant la construcció de la carretera C-15 es va realitzar un petit sondeig en aquest punt degut a la localització superficial de ceràmica feta a torn lent del Bronze Final. Actualment en tota el vessant del turó es localitzen fragments de ceràmica, però el traçat del gasoducte no afecta directament cap estructura arqueològica.

*V-B-220/V-B-221. En aquest punt el gasoducte passa entre dos jaciments coneguts (Turó 359 i Ca l'Eloi), motiu pel qual es varen realitzar uns sondejots prèvis amb la finalitat de determinar la possible afectació del gasoducte sobre les restes, els resultats d'aquestes actuacions han posat de manifest la nul.la afectació arqueològica de les obres del gasoducte en aquest tram.

*V-B-222/V-B-224. Zona d'interès paleontològic. En tot aquest espai apareix un estrat geològic de nòduls calcaris de formació Terciària, en l'interior dels quals solen trobar-se gran quantitat de restes vegetals i animals fossilitzades, algunes d'elles de gran interès científic. Per aquest motiu es varen realitzar unes petites rasses, amb la finalitat de poder observar si l'obra afectava algún nivell important, paleontològicament parlant, però en realitat només afecta petites concentracions de nòduls que en el moment de realitzar la rasa no han aportat cap resta destacable.

*V-B-230. "Hostal del Porc o de Can Balesgues". A l'interior d'aquesta casa es conserva un sarcòfag romà, del qual es desconeix la seva procedència, però que

probablement va ser extret d'algun jaciment proper actualment desconegut. La prospecció d'aquesta zona no ha permès identificar cap tipus de vestigi arqueològic.

*VB-233. S'han localitzat a nivell superficial algunes restes òssies, que han motivat un seguiment acurat de les obres en aquest punt, el resultat del qual no ha permès identificar cap resta arqueològica afectada.

VALORACIONS FINALS

Les tasques de prospecció de les obres del gasoducte que transcorre de Subirats a Òdena han permès documentar l'existència de tres jaciments: El Tossal del Rei, Els Frígols i el Cameró II. Tots ells es situen en època ibèrica, en un període que s'enmarca en un procés de canvi del sistema de poblament com és els segle II - I aC. Per altra banda, els jaciments de els Frígols i el Cameró II posen de manifest la gran riquesa arqueològica del subsòl del municipi de La Torre de Claramunt.

Val a dir, que la resta dels punts localitzats en la prospecció no han permès identificar cap altre jaciment, tot i que cal assenyalar que la superfície afectada per l'obra és força petita, per la qual cosa podria ser que el jaciment es trobés fora de la zona afectada i no s'hagués pogut localitzar. Per tant, caldria tenir en compte l'existència d'aquests punts a l'hora de realitzar futures obres en aquestes zones.

Igualada, 9 de gener de 2004.

Esteve Nadal i Roma

BIBLIOGRAFIA

ALMAGRO, Martín (1948); *Noticias prehistóricas del valle del Noya, Nota III. Excavaciones de los silos romanos tardíos del Pla de les Sitges*. Pirineo, 8. Instituto de Estudios Pirenaicos. Zaragoza, Julio-Diciembre, 1948, pp. 177-194.

ENRICH, Jordi (1973); *El Pla de les Sitges*. Igualada, núm. 2028. Igualada, 2 de juny de 1973, pàg. 8.

FERRER, Conxita; SERRA, Josep: Seguiment arqueològic d'urgència en els terrenys afectats pel traçat de la variant de la C-244 de Capellades a Sant Pere de Riudebitlles. Igualada, 1997.

NADAL i Roma, Esteve: Memòria de les actuacions arqueològiques al jaciment de el Tossal del Rei (Sant Pere de Riudebitlles, Alt Penedès), Igualada, 2003.

NADAL i Roma, Esteve: Memòria de les actuacions arqueològiques al jaciment del Camaró II (La Torre de Claramunt, Anoia), Igualada, 2003.

QUADRADA i Llovera, Roger: Informe de l'excavació arqueològica al jaciment de Els Frígols (La Torre de Claramunt, Anoia). Igualada, 2003.

ROMANÍ, Amador (1916); *Paletnologia de la comarca de Capellades. Antiques necròpolis*. BCEC, vol. XXVI. Barcelona, pp. 89-95.

ROMANÍ, Amador (1917); *Paletnologia de la comarca de Capellades. Antiques construccions*. BCEC, vol. XXVII, núm. 271. Barcelona, pp. 197-206.

SERRA i Garcia, Josep (1997): *Memòria del seguiment arqueològic d'urgència en els terrenys afectats pel traçat del gasoducte de connexió amb la indústria M.B. Papeles Especiales, S.A. i de les excavacions arqueològiques al Pla de les Sitges del Camaró (La Torre de Claramunt, Anoia)*. Igualada, 1997.

TORRAS i Ribé, J.M. (Coordinador)(1998): *Història de les Comarques de Catalunya. Anoia*. Vol. I. Manresa, 1998.

ANNEX I
FOTOGRAFIES

Foto 1. Vista del tram entre el V-B-70 i el V-B-71.

Foto 2. Vista del tram entre el V-B-73 i el V-B-77.

Foto 3. Vista del vértex V-B-78
(*Tossal del Rei*, Sant Pere de
Riudebitlles).

Foto 4. Vista del tram entre el V-B-92 i el V-B-93.

Foto 5. Vista del tram entre el V-B-105 i el V-B-109.

Foto 6. Vista del tram entre el V-B-113 i el V-B-117.

Foto 7. Vista del tram entre el V-B-143 i el V-B-144.

Foto 8. Vista de la barraca de pedra seca en el V-B-153.

Foto 9. Vista de la barraca de pedra seca situada en el V-B-166.

Foto 10. Vista del tram entre el V-B-175 i el V-B-176 (Els Frígols, La Torre de Claramunt).

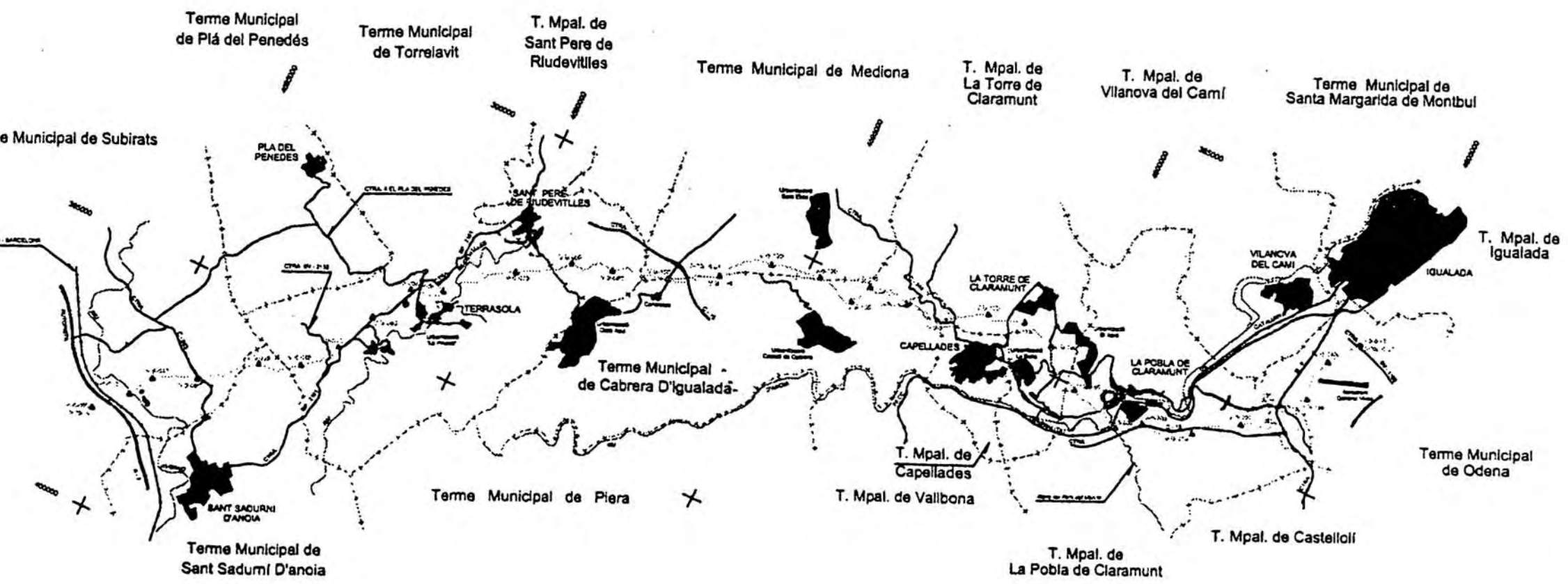

Foto 11. Vista del tram entre el V-B-180 i el V-B-181 (El Cameró II, La Torre de Claramunt)..

Foto 12. Vista del tram entre el V-B-202 i el V-B-206.

ANNEX II
PLANIMETRIA

EMPLAZAMIENTO: PROVINCIA DE BARCELONA

Escala: 1:200.000

Referencias:
Plano nº _____

EL DIRECTOR DE LA OBRA _____

PROVINCIA DE BARCELONA					
DESDOBLAMENT GAS/DUCTE SUBIRATS-ODENAPIS		NÚMERO DE PLANO 610-2-3120-2-02-011			
PLANO GENERAL					